

Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 0 6 1 5 1 1 1 1 M

SPOMLADANSKI ROK
TAVASZI IDŐSZAK

ZGODOVINA TÖRTÉNELEM

≡ Izpitna pola 1 ≡

1. feladatlap

Sobota, 3. junij 2006 / 90 minut
2006. június 3., szombat / 90 perc

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával. A jelölt két értékelőlapot is kap.

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.
A jelöltnék szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 20 strani, od tega 3 prazne.
A feladatlap terjedelme 20 oldal, ebből 3 üres.*

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalna obrazca).

V tej izpitni poli je 25 nalog iz obče zgodovine. Odgovore vpisujte v za to predvideni prostor, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite razločno in čitljivo. **Rešitev nalog v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.**

Dobro preglejte ilustrativno gradivo, saj Vam bo pomagalo pri reševanju nalog. Skušajte odgovoriti na vsa vprašanja. Če Vam kakšna naloga povzroča težave, jo preskočite in prihranite za konec.

Ob nalogah je v oklepaju navedeno število točk. Za napačne odgovore ne dobite negativnih točk, točkovani pa so tudi delni odgovori. Pazite na zahteve pri posameznih vprašanjih, saj upoštevamo samo toliko elementov, kot jih je navedeno.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót! Semmit se hagyjon ki!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg ezt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelőlapokra)!

*Ez a feladatlap 25 feladatot tartalmaz az egyetemes történelemből. Válaszait – töltőtollal vagy golyóstollal – az erre kijelölt helyre írja! Írjon olvashatóan! **A feladatlapra nem szabad ceruzával írni a megoldásokat!***

Figyelmesen nézze meg a feladatlap képanyagát is, hiszen segítségére lehet a feladatok megoldásában. Minden kérdésre próbáljon válaszolni. Ha valamelyik feladat megoldása nehézséget okoz, haladjon tovább, és később térjen ahhoz vissza.

A feladatok mellett zárójelben feltüntettük az elérhető pontszámot is. A helytelen válaszokért nem vonunk le pontot, és a részleges válaszokat is értékeljük. Ügyeljen az egyes kérdések követelményeire is, ugyanis csak a kért elemeket értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben!

Eredményes munkát kívánunk!

ZGODNJE VISOKE KULTURE AZ ÓKORI KELET

1. Zgodnje visoke kulture so se razvile ob velikih rekah v Egiptu, Mezopotamiji, Indiji in na Kitajskem. Na karti označite območja dežel zgodnjih visokih kultur tako, da vanjo vpišete številko, navedeno pred deželo.

Az első civilizációk Egyiptomban, Mezopotámiában, Indiában és Kínában fejlődtek ki a nagy folyók mentén. Jelölje meg a térképen az első civilizációk térségét úgy, hogy a tartományt megjelölő számot a térképre írja!

1 Egipt / Egyiptom

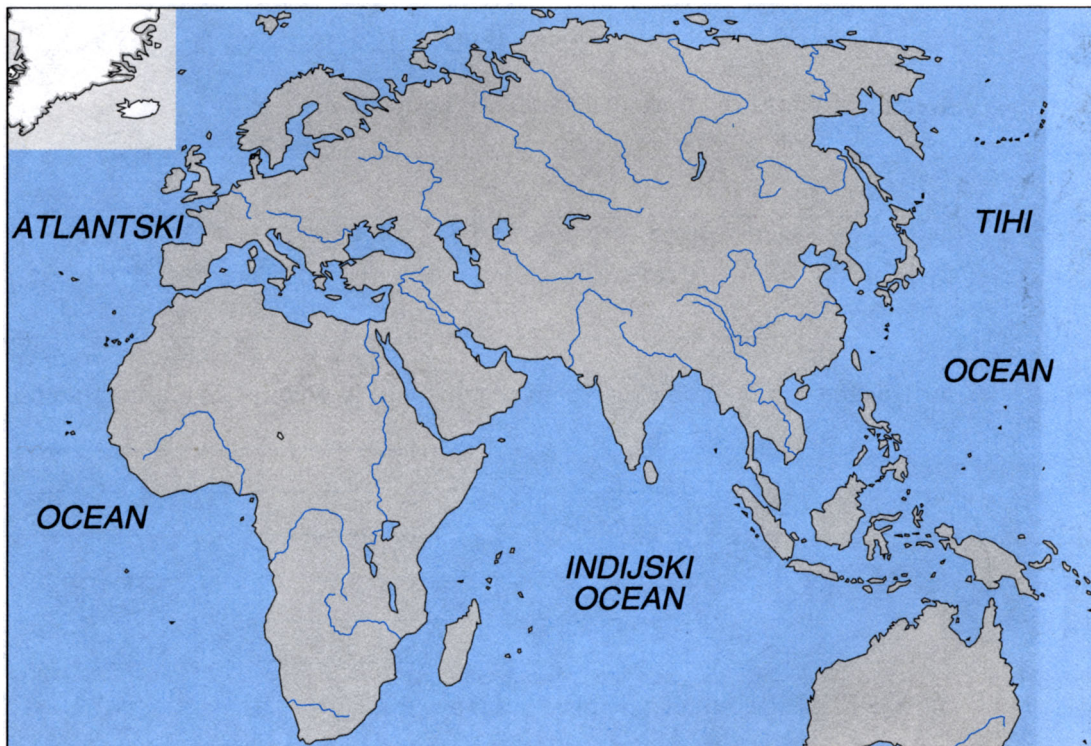
2 Mezopotamija / Mezopotámia

3 Indija / India

4 Kitajska / Kína

(2 točki/pont)

Karta 1

(Vir: Pastar, Z., Sobotkiewicz, J., 2004: Delovni zvezek za zgodovino, Zgodovina 1, str. 23. DZS. Ljubljana)

2. Namakalno poljedelstvo se je razvilo v Egiptu in Mezopotamiji. Naravno namakanje polj sčasoma ni več zadostovalo in novo obdelovalno zemljo so v Egiptu pridobili z bazenskim namakanjem. Gradili so nasipe, prekope in jarke, da so dovajali vodo v bazene. Navedite in opišite dve pripravi, ki so ju Egipčani uporabljali za namakanje više ležečih polj.

Az öntözéses földművelés Egyiptomban és Mezopotámiában fejlődött ki. A termőföld természetes öntözése idővel nem volt elegendő, és Egyiptomban medencékkel történő öntözéssel nyertek új, megművelésre alkalmas földterületeket. Gátakat, csatornákat és árkokat építettek, amelyek a medencékbe vezették a vizet.

Nevezzen meg és mutasson be két készüléket, amelyeket az egyiptomiak használtak a magasabban fekvő területek megművelésére!

(2 točki/pont)

3. Katera gospodarska panoga je bila najpomembnejša v starem Egiptu?

Melyik gazdasági ágazat volt a legfontosabb Egyiptomban?

(1 točka/pont)

4. Navedite ime feničanskega mesta, o katerem govori v viru prerok Ezekiel.
Naštejte štiri vrste obrtnih izdelkov, tipičnih za Fenicijo.

*Nevezze meg azt a föníciai várost, amelyről Ézsaiás próféta szól a forrásban!
Soroljon fel négy, Föníciára jellemző ipari terméket!*

(3 točke/pont)

»Reci Tiru, ki prebiva od dohodkih na morje, ki trguje z ljudstvi na mnogih obalah: Tako govori vsemogočni Gospod:

»Ti, o Tir, si rekel:

Dovršene lepote sem!« ...

*»Cedro z Libanona so ti vzeli,
da so ti postavili jambor.« ...*

»Tarsis je trgoval s teboj, zaradi obilice vsega tvojega bogastva; srebro, železo, kositer in svinec so dajali za tvoje blago ... Edom je sklepal s teboj kupčijo zaradi obilice tvojih izdelkov ...«

(Vir: Sveto pismo nove in stare zaveze, str. 795. Britanska biblična družba. Ljubljana)

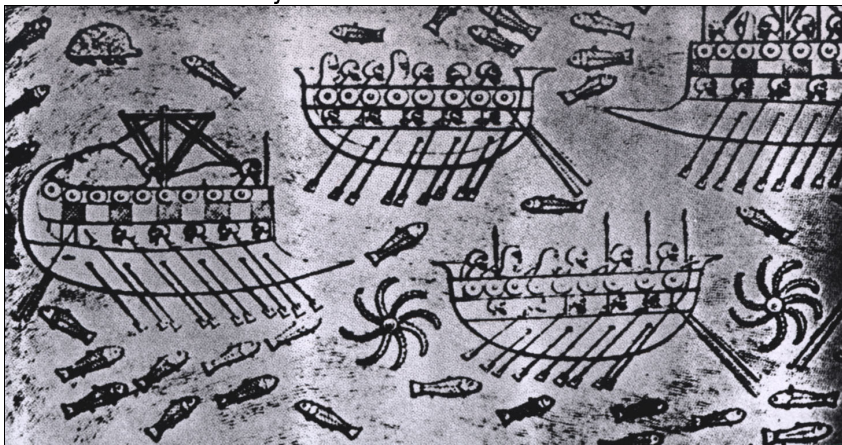
5. Feničani so bili sloviti pomorščaki starega veka.
Obkrožite črki pred pravilnima trditvama, povezanimi z njimi.

A föníciaiak az ókor ismert tengerészei voltak.

Karikázza be a rájuk vonatkozó két helyes állítás előtti betűjelet!

(2 točki/pont)

Slika 1: Feničanske ladje

(Vir: Herm, G., 1977: Feničani, Cankarjeva založba, Ljubljana)

- A Feničani so prvi v zgodovini uporabljali kompas.
A föníciaiak a történelemben először használták az iránytűt.
- B Feničani so uporabljali čoln z gredljem.
A föníciaiak gerinces csónakot használtak.
- C Feničani so pluli po celotnem Sredozemlju, prispeli so tudi do Kanarskih otokov, Britanskega otočja in naj bi obpluli celo Afriko.
A föníciaiak hajóztak a Földközi-tengeren, eljutottak a Kanári-szigetekig, Angliáig, valamint körülhajózták volna Afrikát is.
- D Feničani so pluli po celotnem Sredozemlju, Črnem morju in naj bi prišli celo do Kalkute.
A föníciaiak hajóztak a Földközi-tengeren, a Fekete-tengeren és eljutottak volna Kalkuttába is.

6. V Egiptu se je zaradi osrednjega vodenja irigacijskega poljedelstva razvila država, ki jo je vodil kralj (faraon).

Navedite, iz katerih delov je nastala stara egipčanska država in kateri vladar je bil združitelj. Kako imenujemo obliko vladavine v času zgodnjih visokih kultur, ko vladar vlada sam, brez posvetovanja s plemstvom ali ljudstvom?

Egyiptomban az öntözéses földművelés központosított vezetése miatt olyan állam fejlődött ki, amelyet a király (fáraó) vezetett.

Nevezze meg, melyik két részből alakult meg az ókori Egyiptom, valamint azt, melyik uralkodó volt az egyesítő.

Hogyan nevezzük azt az ókori civilizációkra jellemző uralkodásmódot, amikor az uralkodó egymaga uralkodik, figyelmen kívül hagyva a nemességet, illetve a népet?

(3 točka/pont)

7. Razvoj državne organizacije v Mezopotamiji je bil drugačen kakor v Egiptu. Navedite razlog za nastanek državne organizacije v Mezopotamiji.

Mezopotámiában másképpen alakult az államszervezés, mint Egyiptomban. Nevezze meg az államszervezés keletkezésének okát Mezopotámiában!

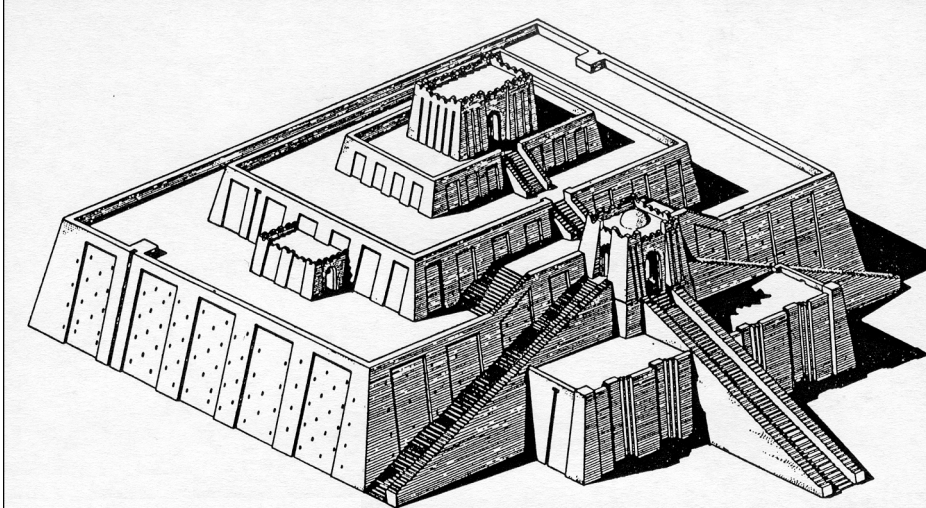
(1 točka/pont)

8. Ljudstvo Sumercev, ki je izoblikovalo prvo visoko civilizacijo v zgodovini, je ustvarilo tempeljske države.
Pojasnite razlog za takšno poimenovanje njihovih držav.
Naštete tri sumerske mestne države.

*A sumerek, akik az első fontos történelmi civilizációt alkották, templomállamokat alapítottak.
Magyarázza meg államuk effajta megnevezésének okát!
Soroljon fel három sumer államot!*

(3 točke/pont)

Slika 2: Zigurat

(Vir: Zgodovina človeštva I/2, str. 183. DZS. Ljubljana, 1969)

9. Na ozemlju Mezopotamije je bilo v starem veku več držav.
Povežite značilnosti teh držav tako, da črko pred državo prenesete v desni stolpec.

Mezopotámia területén az ókorban több állam volt.

Kösse össze az államok jellemzőit úgy, hogy az államot jelölő betűjelet a jobb oldali oszlop vonalára írja!

(3 točke/pont)

A	Akadsko kraljestvo
<i>Akkád Királyság</i>	_____	Nebukadnezar II.
<i>II. Nabu-kudurri-uszur</i>
B	Starobabilonsko kraljestvo
<i>Óbabiloni Birodalom</i>	_____	Ninive
C	Asirsko kraljestvo
<i>Asszír Birodalom</i>	_____	osvojitev kraljestva Izrael
<i>Izrael meghódítása</i>
D	Novobabilonsko kraljestvo
<i>Újbabiloni Birodalom</i>	_____	Sargon I.-
<i>I. Sargon</i>
		_____	kralj Hamurabi-
<i>Hamurappi király</i>
		_____	osvojitev kraljestva Juda-
<i>Júdea meghódítása</i>

10. Asirsko kraljestvo je med vsemi državnimi tvorbami v Mezopotamiji v 1. tisočletju pr. Kr. imelo največji obseg.

Opišite ravnanje Asircev s podrejenimi deželami in njihovimi prebivalci.

Navedite ime njihovega najbolj znanega vladarja.

A mezopotámiai államok közt az i.e 1. évezredben Asszíría volt a legnagyobb.

Ismertesse, hogyan bántak az asszírok a leigázott államokkal és lakosságukkal!

Nevezze meg legismertebb uralkodójukat!

(2 točki/pont)

11. V Indiji se je, pod vplivom sumerske civilizacije, razvila indska civilizacija. Obkrožite črke pred tremi mesti indske civilizacije.

Indiában, a sumér civilizáció következményeként, az indus civilizáció fejlődött ki. Karikázza be az indus civilizáció három városát jelölő betűjelet!

(2 točki/pont)

- A Hatuza / *Hatuza*
- B Suza / *Szúza*
- C Sidon / *Szidon*
- D Harappa / *Harappa*
- E Tebe / *Théba*
- F Kot Didži / *Kot-didzsi*
- G Sarde / *Szarde*
- H Mohendžo Daro / *Mohendzso-daro*

12. Staroegipčanska družbe je bila hierarhično urejena. Družbo so sestavljali plemstvo, meščanstvo, kmetje in sužnji.

Opišite značilnosti dveh družbenih slojev, (po vašem izboru) izmed štirih navedenih.

Az óegyiptomi társadalom hierarchikusan berendezkedésű volt. A társadalmat a nemesség, a polgárság, a parasztok és a rabszolgák képezték.

Ismeresse az előző mondatban felsorolt négy társadalmi réteg közül kettőnek a jellemzőit (önálló választás)!

(2 točki/pont)

13. V Egiptu je bil hierarhično urejen tudi sloj uradništva.
Navedite tri področja oziroma tri naloge, ki so jih urejali (opravljali) uradniki.

*Egyiptomban a hivatalnoki réteget is a hierarchikusság jellemezte.
Nevezze meg a hivatalnokok három munkakörét, illetve feladatát!*

(2 točki/pont)

Takole piše okrog leta 1200 pr. n. št. pisar Emenemapt pisarju Penbesiju: »Ko boš prejel moje pismo, si prizadevaj postati pisar in vsakogar boš prekosil.«

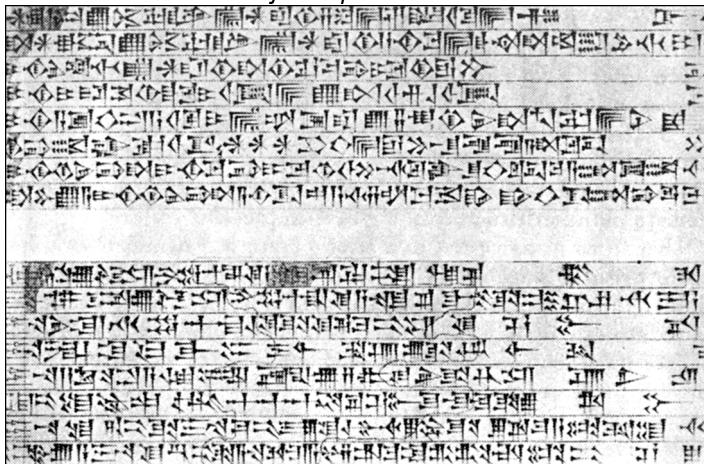
(Vir: Kulundžić, Z., 1967: Zgodovina knjige, str. 277. DZS. Ljubljana)

14. Eden najpomembnejših dosežkov prvih visokih civilizacij je začetek uporabe pisave.
Navedite imena pisav, ki so jih razvili v Sumerju (Mezopotamiji), Egiptu, Feniciji in na Kitajskem.

*Az első civilizációk egyik legfontosabb vívmánya az írás alkalmazásának kezdete.
Nevezze meg a Mezopotámiában, Egyiptomban, Föniciában és Kínában kialakult írásokat!*

(4 točke/pont)

Slika 3: Nebukadnezarjev zapis

(Vir: Kulundžić, Z., 1967: Zgodovina knjige, str. 51. DZS. Ljubljana)

Sumer (Mezopotamija) / Mezopotámia

Egipt / Egyiptom

Fenicija / Fönícia

Kitajska / Kína

15. Kateri dve pisavi sta razvozlala nemški učenjak Georg Fridrich Grotefend in francoski učenjak Jean-François Champollion?

Melyik két írást fejtette meg a két tudós, a német Georg Fridrich Grotefend és a francia Jean-François Champollion?

(2 točki/pont)

16. Zgodnje visoke civilizacije so zaslužne tudi za začetek razvoja znanosti. V krajšem razmišljanju opišite začetke razvoja znanosti v tem obdobju. Pri zapisu upoštevajte naslednje elemente: vzroki za začetek razvoja znanosti, dosežki matematike, astronomije, medicine in navedba imena najbolj znanega zdravnika v starem Egiptu.

Az első civilizációk érdeme a tudomány fejlődésének kezdete. Rövid értekezésben ismertesse a tudomány fejlődésének kezdeteit ebben az időszakban! Vegye figyelembe a következőket: a tudomány fejlődése kezdetének okai, a matematika, a csillagászat, az orvostudomány eredményei, valamint a leghíresebb egyiptomi orvos megnevezése.

(5 točk/pont)

V Ebersovem papirusu beremo: »Začetek zdravniškega znanja je poznati utripe srca in poznati srce; z njim so zvezane žile za vsak del telesa.«

(Vir: Zgodovina človeštva I/2, str. 324. DZS. Ljubljana, 1969)

17. Pomemben prispevek k napredku so tudi iznajdbe (odkritja) na Kitajskem. Navedite dve.
A fejlődéshez hozzájárultak a Kínában levő találmányok is. Nevezzen meg kettőt belőlük!
(1 točka/pont)
18. Najstarejši zakonik izhaja s konca 3. tisočletja pr. Kr. iz Mezopotamije. Naštetim zakonikom dopišite ljudstva, pri katerih so nastali.
*A legrégebb törvénykönyv Mezopotámiából származik, az i.e. 3. évezredből.
A felsorolt törvénykönyvek mellé írja annak a népnek a nevét, ahol keletkeztek!*
(3 točke/pont)
- Zakonik kralja Urnamuja / *Ur-Nammu király Törvénykönyve*
- Hamurabijev zakonik / *Hamurappi Törvénykönyve*
- Postava (Zakon ali Tora) / *Tóra*

19. Kako imenujemo pravno načelo, navedeno v viru, ki je iz odlomka druge Mojzesove knjige Exodus?
Kako se imenujejo Mojzesovi zakoni?

*Hogyan nevezzük azt a jogi elvet, amely a Mózes második könyvének (Exodus) részletét tartalmazó forrásban olvasható?
Hogyan nevezzük Mózes törvényeit?*

(2 točki/pont)

22 Če se tepeta in pri tem suneta nosečo ženo, tako da splavi svoje dete, sicer pa ni škode, naj se krivec kaznuje z denarno globo, kakršno mu naloži ženin mož, in naj plača, kakor določijo sodniki. 23 Ako pa zaradi tega umre, daj življenje za življenje, 24 oko za oko, zob za zob, roko za roko, nogo za nogo, 25 opeklino za opeklino, rano za rano, modrico za modrico.

(Vir: Sveto pismo nove in stare zaveze, str. 82. Britanska biblična družba. Ljubljana)

20. Najbolj znani kulturni spomeniki iz Egipta so piramide in skalni grobovi. Povežite te dosežke z obdobji, vladarji in kraji egipčanske zgodovine tako, da črko pred spomenikom prenesete v desni stolpec.

A legismertebb egyiptomi kulturális műemlékek a piramisok és a sziklasírok.

Kösse össze ezeket a vívmányokat a megfelelő idősakkal, uralkodókkal és egyiptomi királyokkal úgy, hogy a műemléket jelölő betűjelet a jobb oldali oszlopban levő vonalra írja!

(3 točke/pont)

Slika 4: Piramide

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1, str. 73. DZS. Ljubljana)

A piramide / piramisok

B skalni grobovi / sziklasírok

_____ stara egipčanska država / Óegyiptomi Birodalom

_____ Gize pri Kairu / a Kairó melletti Giza

_____ nova egipčanska država / Újegyiptomi Birodalom

_____ Dolina kraljev / Királyok völgye

_____ Tutankamonova grobnica / Tutanhamon sírboltja

_____ Keops / Kheopsz

21. Piramide so varovale sfinge.
Obkrožite črko pred trditvijo, ki označuje sfingo.
*A piramisokat szfinxek védtek.
Karikázza be a szfinxek jellemzőit tartalmazó állítás betűjelét!* (1 točka/pont)
- A Sfinga je bitje z levjim trupom in človeško glavo.
A szfinx oroszlántestű és emberfejű lény.
- B Sfinga je bitje s človeškim trupom in levjo glavo.
A szfinx embertestű és oroszlánfejű lény.
22. Življenje ljudi prvih visokih civilizacij je bilo prežeto z vero. Razložite navedene pojme, povezane z verovanjem.
*Az első civilizációk életét meghatározta a vallás.
Magyarázza meg az alábbi vallással kapcsolatos fogalmakat!* (3 točke/pont)
- Politeizem / *Politeizmus*
- Monoteizem / *Monoteizmus*
- Antropomorfizem / *Antropomorfizmus*
23. V Indiji sta se v starem veku razvili dve religiji.
Navedite ju in pojasnite bistveno razliko med njima glede odnosov v družbi oziroma položaja človeka v družbi.
*Indiában az ókorban két vallás fejlődött ki.
Nevezze meg őket, valamint magyarázza meg az alapvető különbséget köztük a társadalmi viszonyok, illetve az ember társadalmi helyzetét illetően!* (3 točke/pont)

24. Naštetim dogodkom iz obdobja prvih visokih civilizacij dodajte ustrezna tisočletja, ki jim pripadajo (5. tisočletje pr. Kr., 4. tisočletje pr. Kr., 3. tisočletje pr. Kr., 2. tisočletje pr. Kr., 1. tisočletje pr. Kr.).

Az első civilizációk idejéből felsorolt eseményekhez illessze a megfelelő évezredet (i.e. 5. évezred, i.e. 4. évezred, i.e. 3. évezred, i.e. 2. évezred, i.e. 1. évezred)!

(3 točke/pont)

- _____ Hamurabijev zakonik
Hamurappi Törvénykönyve
- _____ nastanek perzijske svetovne države
a nagy Perzsa Birodalom megalakulása
- _____ najstarejše piramide v Egiptu
a legrégebb egyiptomi piramisok
- _____ prva mirovna pogodba v zgodovini med Egipčani in Hetiti
a történelem első békeszerződése az egyiptomiak és a hettiták között
- _____ začetek irigacije
az öntözéses földművelés kezdetei
- _____ prva pisava v zgodovini
az első írás a történelemben

25. Eden najbolj znanih templjev starega veka je bil v Jeruzalemu.
Kdo je dal postaviti ta prvi tempelj in komu je bil posvečen?

*Az ókor egyik legrégeb temploma Jeruzsálemben volt.
Ki állította ezt a templomot, és kinek szentelték?*

(2 točki/pont)

Slika 5: Izraelski vladar

(Vir: Dore, G., 1986: Biblija, str. 195. Mladinska knjiga. Ljubljana)

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL